

26

Strategije tokom čitanja

Cilj

Da bi poboljšali svoje kompetencije čitanja, U prvo treba da upoznaju i uvežbavaju svestan i ka određenom cilju orijentisan pristup „teškim“ rečima ili delovima teksta. Sem toga, oni treba da jačaju svest o osnovnim porukama teksta (o čemu se radi u tekstu, koje su njegove osnovne poruke?).

3–9. razr.

30 min.

Materijal:

Aktuelni tekstovi iz nastave, kratke priče, stručni tekstovi, knjige, časopisi. Mora biti pripremljen materijal za 2–3 različita uzrasna i školska nivoa.

Tok:

- N na jednom ili više primera pokazuje kako se prevazilaze teškoće u tekstu i kako se prepoznaju najvažniji iskazi. To se najbolje postiže uz pomoć koraka koje N konkretno predstavlja i uz njih „glasno razmišlja“.
- U središtu pažnje su sledeća dva koraka, koje U dobijaju napismeno ili ih prepisuju sa table:
 - **Prepoznavanje, razjašnjavanje i razumevanje teških mesta:** svesno čitanje, ponavljanje čitanja, traženje objašnjenja u samom tekstu, traženje pomoći u leksikonima, rečnicima i na internetu.
 - **Prepoznavanje osnovne poruke:** podela teksta na smislene celine, formulisanje naslova za pojedine delove, zapisivanje ključnih reči.

- Kada svi razumeju šta treba da rade, U dobijaju različite tekstove (usklađene sa uzrastom i nivoom znanja) i samostalno vežbaju savlađivanje teškoća i prepoznavanje osnovnih poruka nekog teksta u skladu sa gorenavedene dve tačke. To se može raditi individualno ili u paru.
- Na kraju se kratko razmenjuju iskustva sa ovom vežbom.

Napomene:

- Vežbe ove vrste treba, naravno, izvoditi više puta uz pomoć različitih tekstova.
- Vežbe br. 25–27 čvrsto su vezane i treba ih đacima i predstaviti zajedno i tako ih s njima raditi.
- Goreopisane korake, zajedno s koracima u vežbama 25 i 27, moguće je objediniti u radnom listu s naslovom „Strategije čitanja“.

- Strategije i predlozi za sastavljanje sažetaka nalaze se i u priručniku „Strategije i tehnike učenja u dopunskoj nastavi maternjeg jezika“ (priručnik 5 u seriji priručnika „Didaktički podsticaji za nastavu maternjeg jezika u dopunskim školama“); upor. tamo br. 9 „Markiranje važnog u tekstovima“.

27

Strategije nakon čitanja

Cilj

Prvo U treba da nauče kako da naprave sažetke tekstova nakon čitanja. Pri tom se sažeci mogu razlikovati u zavisnosti od vrste teksta. Sem toga, U treba da nauče i uvežbaju kako da oforme samostalno mišljenje o kvalitetu nekog teksta i da svoje mišljenje umeju i da obrazlože.

3–9. razr.

30 min.

Materijal:

Aktuelni tekstovi iz nastave, kratke priče, stručni tekstovi, knjige, časopisi. Mora biti pripremljen materijal za 2–3 različita uzrasna i školska nivoa.

Tok:

- N objašnjava i pokazuje kako je na različite načine moguće sažeti različite sadržaje. To treba pokazati na primeru različitih tekstova (2–3 vrste tekstova, npr. stručni tekst i priča, za po 2–3 nivoa znanja). Zatim svi zajedno vrednuju tekstove i vežbaju obrazlaganje svog mišljenja o nekom tekstu.
- Za nastavak rada važe sledeća pravila koja U dobijaju napismeno, ili prepisuju s table nakon što se N uverio da su sve razumeli:
 - **Sažimanje sadržaja:** u zavisnosti od teksta preporučljivo je koristiti različite oblike; npr. tabele, hronološke spiskove ili vremensku osu, insceniranje, prepričavanje, grafičko predstavljanje itd.
 - **Vrednovanje tekstova:** nakon čitanja treba odgovoriti na pitanja poput ovde pobrojanih i razgovarati o njima: Kako ti se dopao tekst? Šta ti je bilo zanimljivo, šta je za tebe bilo novo? Kakvo je tvoje mišljenje o sadržaju teksta? Kako bi preporučio/preporučila tekst nekome?
- Kada su svi razumeli postupak, U dobijaju različite tekstove (primere ne uzrastu i nivou znanja) i samostalno vežbaju sastavljanje sažetaka i formulisanje obrazloženog mišljenja u skladu sa gornje dve tačke. Ovo se može raditi samostalno ili u paru.

Napomene:

- Vežbe ove vrste treba, naravno, izvoditi više puta uz pomoć različitih tekstova.
- Vežbe br. 25–27 čvrsto su vezane i treba ih đacima i predstaviti zajedno i tako ih s njima raditi.
- Goreopisane korake, zajedno s koracima u vežbama 25 i 26, moguće je objediniti u radnom listu s naslovom „Strategije čitanja“
- Strategije i predlozi za sastavljanje sažetaka nalaze se i u priručniku „Strategije i tehnike učenja u dopunskoj nastavi maternjeg jezika“ (priručnik 5 u seriji priručnika „Didaktički podsticaji za nastavu maternjeg jezika u dopunskim školama“); upor. tamo br. 10, „Sastavljanje dobrih sažetaka“.